скд

за

светски дан поезије

21. март 2026.

СРПСКО КЊИЖЕВНО ДРУШТВО
Serbian Literary Society
Репрезентативно удружење у култури
Representative association in culture

Ана Ристовић, Све чудне звери које су са тобом

Бојан Бабић, Лењине

Бојана Стојановић Пантовић, Рођенданска

Васа Павковић, Дух равнице

Велимир Кнежевић, Хронике

Владимир Копицл, Кандидат

Владимир Павловић, Терет

Владислава Војновић, Дан поезије

Власта Младеновић, Дан поезије у прози, пролеће

Данијела Јовановић, Непристојност

Даница Вукићевић, *Сећање на нас*

Даница Павловић, На црту од провалије

Дејана Николић, Шљивик

Драгица Стојановић, Поезија

Драгослав Дедовић, Неко ти је поклонио овај дан

Душко Новаковић, Виршле; Светлосни путер и џем

Енес Халиловић, Нота

Живорад Недељковић, Зар је важно

Иван Антић, Фасадни тигрови

Иван Деспотовић, Љубавна ада

Ивана Миланков, У обичном граду

Илија Бакић, Кртим речима ребра штрче

Јана Растегорац Вукомановић, *Кажеш*

Јасна Милићев, Терапија

Јелена Гавриловић, Крај света

Маја Херман Секулић, Облак у сукњи

Марија Кнежевић, Врста

Момчило Бакрач, Склопљена клопка

Надежда Пурић Јовановић, Када се врати из Фиренци

Ненад Милошевић, *У сећањима других свет је пуст без мене*

Нина Живанчевић, Декадентна некултура

Оливера Недељковић, Тумачење

Предраг Брајовић, Велика је то ствар

Рајко Лукач, Блуз за мобилни телефон

Ратко Дангубић, Вртлог после краја историје

Санда Ристић Стојановић, Говорница

Саша Скалушевић Скала, Није pulp fiction

Срђан Вучинић, Ноктурно 999

Тања Крагујевић, Роботе брате

Татјана Симоновић, На бини

Ана Ристовић

СВЕ ЧУДНЕ ЗВЕРИ КОЈЕ СУ СА ТОБОМ

Химере, змајеве, хидре, кербере
пегазе, минотауре, полифеме, сфинге,
тролове, медузе, грифоне, сциле и харибде
гоблине и гноме, бауке и букавце, фениксе и киклопе
жар-птице, але и ветрогоње, змије чуваркуће
једнороге и вукове, хијене, харпије и кентауре
Све чудне звери које су са тобом
Све чудне звери које су ти под кожом
буди нежна с њима, као памук, као свила
води их у биоскоп и позориште, на кафу и колаче
на пливање, у СПА, на викенд путовања и обиласке града
у дуге шетње крај реке, у ботаничке баште и јапанске вртове
у све видљиво ал не заборави и невидљиво
дај им заласке сунца и меке ноћи под месечином
покажи звезде и тихе експлозије Свемира
купуј им чоколадицу Животињско царство
и питај их да ли на некој сличици препознају своје претке
у царство биља на ливаде смиља
поређај им меке душеке од меморијске пене
да се часно одморе и поспи им пут
најфинијим лишћем да се сваки топот претвори у шуштање
буди нежна с њима зауздај их ал не стављај узде
ослушкуј њихово дисање тамо под кожом
њихова расположења и хирове води их на море
нек се љуљушкају с тобом на таласима
ослушкуј им уздах свако ах ох ех и ух
учини кротким тај мали бестијаријум то чедо
твојих бесмртности и то место где најрањивија си
чувај све чудне звери које су са тобом
други дом немају

Бојан Бабић

ЛЕЊИНЕ

кад сам те посетио рекли су
без задржавања без снимања без разговора
био су млађи од мене и болесно румен
онда су ме одвели у третјаковску
кустоскиња нас је лагала

> **бајала је о томе како је маљевич разочаран недостатком трансформативне моћи уметности спалио многа своја дела и од пепела направио боју за црни квадрат**

баш ми недостаје да причам на енглеском вајкала се
затим сам спроведен у кинотеатар октябрь
негде на новом арбату
пред хиљаду људи сам причао
о вештачкој интелигенцији генерацији алфа изазовима на тржишту рада
смејали су се мојим шалама постављали питања показивали разумевање
све је било у реду
учинило би се неком ко није дете рата
после журке шампањца кавијара те ноћи нисам спавао
стајао сам го у соби на седамнаестом спрату хотела с пет звездица
крај прозора усмереног ка стаљиновој висотки
с друге стране стакла лебдео је дрон-убица
гледали смо се
као у огледалу

Бојана Стојановић Пантовић

РОЂЕНДАНСКА

Сада очито морам да се помирим
Да ће бол бити сталан,
да не кажем вечан.
И све дијагнозе,
Лордозе,
Сколиозе,
Спондилозе,
Стенозе,
Било на рендгенској слици
Или екрану ултразвука
Делују као размрљани
Дечји цртежи,
Као контуре,
Гомилице песка
Остављене да их неко
Једном открије.

Ускоро ћу 66
А мало тога могу да учиним:
Да не седим,
Не стојим,
Не радим на компу,
Не вртим телефон ?
Да се венчам са компресивном чарапом
И замолим је за вечну службу?

И тако сваки дан,
И сваку ноћ,
И после шетње,
И после писања,
Не могу да заборавим тај бол.

А он каже:
Вежбај,
Дижи руке увис,
Сагни се,
Тражи ме,
Никад ме стварно нећеш наћи.

Васа ПАВКОВИЋ

ДУХ РАВНИЦЕ

Ако постоји дух моје земље,
он је дубоко у земљиној кори –
уснуо, мастан од црнице
и од хумуса – свечему налик.

Ако сам пре рођења, рецимо,
знао како он изгледа,
са свим атрибутима
хранљивог времена,
сада не могу да
реконструишем
не само његово
исполинско тело него
ни негромантско лице.

Лице згрчено у дубоком сну
што тако наликује бесмрти.

(Написано мало после 2000.)

Велимир Кнежевић

ХРОНИКЕ

Пресован кишом и корацима,
Па сушен поред отворене ватре,

Дан се мрви као отровом
Продуван осињак.

Крти пасуси
Оваквих хроника
Населе се у сановнике.

Одатле се јављају достојанственије –
Збрисани народи у уџбеницима историје
после коначног сатирања.

Дах читача зарезе,
Сасушене жаоке,
Лако ковитла, премешта и удише.

Владимир Копицл

КАНДИДАТ

Настао је од пепела злог срца инфлуенсерке.
Њему не треба гроб да се замисли дубље.
Не треба му ни ноћ да се у њој препозна,
Ни тешка рука љубави да би му стезала врат,
Њени злаћани нокти, челична мера вредности.

Сваки је његов излазак пресудан као Месец,
Онај кога препознајемо јер му не треба потпис
Ни док нас заводи ноћу, ни кад дању избледи.
Ако препозна мрава, не мора му се јавити.
Ако нагази слона, слон то неће ни знати.

Ниједан његов орган не сноси одговорност.
Није рођен за то, одабрао је карму
Да живи транспарентно, уз кротак осмех с билборда
И ничим ометан сан док га успех не пробуди.
Његов дах је уједначен, не зна за страх од летења.

Ако га уметник нацрта, лик му је празно место,
Голо, чисто, без сенке, као да ништа не крије.
Ни дете, ни празну колевку, сараднике под маском.
Ако га цензор избрише, оставиће свој траг
Као талас у мору, нипошто анониман.

Тамо, ка хоризонту, пошао је по име,
Да њим умлати звер и од ње преузме девицу.
Када га она роди, неће је засути лишћем.
Усправиће се, гладан, да храни историју.

Владимир Павловић

ТЕРЕТ

Сваким даном постајемо
Све веће сене
Људи од јуче

Глупо нам је било оно
Живи брзо
Умири млад
И буди леп леш
Нема лепог леша
Заправо сви су веома ружни
Гротескни споменици
Протоку времена

Ево ова прсата девојка
Изашла из бесног аутомобила
У два сата после поноћи
Док се кикоће пијано
Спуштајући руку на раме
Ћелавцу који ју је довезао
Ни у сну не може замислити
Колико би грозно њен леш изгледао
Човеку из зграде прекопута
Он је јуче сахранио оца
И сада сломљен и уморан
Пуши цигарету на тераси свога стана
Његова жена не подноси дувански дим

Око мртвих се мора радити
Много више него око живих
Старци постану битни тек када умру
Тада их почнемо уредно рециклирати
И смештати у посебне контејнере
Да бисмо касније од њих
Опет правили пластику

Тежак су терет на плећима
Ти брзоживући
Наши лепи лешеви

Владислава Војновић

ДАН ПОЕЗИЈЕ

Био је Дан поезије.
Ако је човек пише, што да је крије?
Што сваком се показује
не радује Бога, ваљда због тога.
Кад се ником не покаже,
кад се не докаже постојање,
нити се о томе ишта зуцне
ту је гордости нешто мање.
Или је барем друге врсте,
не чврсте, него оне што врлину тек кљуцне,
само је малко начне,
Богу врсте можда драже
или једнако му неприступачне?

Где некад су се скупљале литерарне громаде
да једне другима граде славу
у незаборавном самозабораву,
богомдани у подрумској кафани,
лично суморни, а друштвено раздрагани,
сви једнаки, не и исти, сви вербални егзибиционисти,
са сваком чашом храброст се шири,
диве се жене, конобари и жбири...
А онда је све згазила чизма национализма
за капитализма братски цех,
за златан зуб и осмех мешетара
што пет пара не дају за хармонију и склад,
нити за јецај земаљског робља
које мучи глад од колевке до гробља.

Бучна цев кафанске вентилације
песничке манифестације заглушује,
ничији се глас јасно не чује,
није метафора него истина жива,
историја је свему крива,
више нема писаца у кафани
прошли су дани кад се тамо седело

не да би се јело, мада се и јело,
него да би се пило и наглас мислило
о књижевности, култури и друштвеним питањима,
о сумрацима у свитањима.

Ту, не у кафани него горе,
јер ничија није горела до зоре,
сад је литерарна убожница,
таваница се потклобучила од влаге,
нема крилатих коња, само ми, раге.
До аматера седи аматер
штали не отпада само креч него и малтер.
Нула громада, само различите гранулације:
понеки шљунак, остало песак и симулације.
Сваки се шатро до гола скида,
што мање талента, мање и стида,
прочита своје и оде,
друге не слуша – о, демократије, о, слободе!
Од колега одлазећи демонстративно се склања?
Не, он то чини због кућног васпитања,
примитивизам као основа идентитета нације:
ко пажљив јесте савремен није,
и заозбиљно и у шали.
На Дан поезије читала сам последња,
Па стога, скоро – у празној сали.

Власта Младеновић

ДАН ПОЕЗИЈЕ У ПРОЗИ, ПРОЛЕЋЕ

Дошавши к себи, будим се из дечјег сна,
ослобођен страха, стега, ега,
слободан је мој стих.
Чистих мисли, попут белине снега,
трагом унутрашње риме, настављам пут алитерације,
судбине.
Мудре су речи Соломонове, али мудрост се стиче животом.
Прошли су кошмари и снови, дан је нови.

21. март 2026.

Данијела Јовановић

НЕПРИСТОЈНОСТ

У књизи древне поезије
истекла картица платна
служи ми за обележавање страна

Бласфемија!
повика хор

Даница Вукићевић

*

Сећање на нас
Из косине периферног вида
Преобликоваће се у слепило
Вечна свест бираће пажљиво
Куда да се рашири
С киме да се уједини
Моја умна дијадема сијаће
Пролазићу кроз капије и портале
Враћати се себи с многим питањима

Даница Павловић

НА ЦРТУ ОД ПРОВАЛИЈЕ

Пад није лет знају и
Прерушени бунтовници
Без разлога одрасли
Недорасли

Симбиоза је моћ
Без сна
Мора која те облива
Проклетство издаје себе

Ако си то ти
Ако је то она
Ако је то уопште он

Дејана Николић

ШЉИВИК

Љуљашка у воћњаку у сутон хлади се лепезом значења,
модрим и зеленим перјем у шљивику.
Јер све је у нијансама, мисли љуљашка,
разлика је у стилској равни,
у фазама кроз које, зањихана, пролазим.
Тако просто лебдим, преливам се из плаве у зелену.
Израњам из хлорофила и урањам у азур.
Златни паун обасјава шљивик и шири га,
укршта недоумице и сумњу у продорном крику.
Мир с тобом, љуљашко! Није тама, него – тамо!
Дан је довршен и боје се стапају у смисао,
а твоја надница, тих неколико секунди самоспознаје,
зари свежину вечери.
Радости писања! Највећа на свету!
Радост је увек сама, најусамљенија међу Музама.
Сама, јака сам ко Бог.
Сигурном руком погађам у мету.
Куда само са толиким сузама?

Драгица Стојановић

ПОЕЗИЈА

Песму сам сусрела
Лепоте налик изласку лабуда
Из Охридског језера
У капљици росе на врху паперја

18. март 2026.

Драгослав Дедовић

НЕКО ТИ ЈЕ ПОКЛОНИО ОВАЈ ДАН

сам међу чокотима
мартовско те сунце позива
да поверујеш у чудо лакоће
мада светом носиш попутнину
трому тугу за својима

одоздо хучи ауто-пут
мирише коњска балега
неко те купа у светлости
безобразна лепота
потапа унутрашње гробље

мртви грцају лапћу
мртви почињу да певају

Из рукописа *Уже таштине*

Душко Новаковић

ВИРШЛЕ

У овој пролазној кући са које ћерамиде на крову
И при најмањем лахору отпадају попут лишћа у јесен
у којој зидови и плафони највише личе
на нагрђена, избраздана лица лепрозника
у којој се окна прозорска стиде колико су
густо затачкани скоравелим мувљим серотинама
а патос болно стење бомбардован повраћкама
Живе Моја сестра Збрка и њен гадни муж Колапс
Кад се промешкољим привезан за столицу
и дигнем два мајушна прста да их замолим
За парче бајатог хлеба и чашу ускислог млека,
Прете ми да ће ми отфикарити прсте
И скуване прелити сенфом да буду укуснији.
Кад их будем гутао сажвакане, ако не умукнем,
или одмах одлетим од овог каменог стола
и из њихових кварних а мојих стално гладних снова
Којих се никако не могу одрећи – а ни они мене.

СВЕТЛОСНИ ПУТЕР И ЏЕМ*

***Глад* по Душану Савићу**

У свом и Олгином дому, 1030 Wien, у Hainburgerstrasse 41
Кроз 12 и кроз 11, гнезду препуном слика и омањих
Скулптура од керамике, на тему: Човек као форма поклопца
За разне прокрвљене јаме, казане и метафоричке шахтове

Дан после књижевног представљања моје, те и те књиге
Локација: пролазна просторија конзулата, прилично какофонична
Ваљда зато што је у приземљу, па читање личи на сурвавање

Прилично је, за поезију, капута, старијих и средовечних
А њима иза леђа. Прехлађен, дух Мила Дора, шмркањем
Наговештава из полутаме: ту сам! Тражи погледом Бугарчића

Присуствује и Амбасадор Великић, протоколарно непротоколаран
Опуштен, мени драг писац, и због тога што смо скупа
Дрљали ципеле и гласне жице у походима Коалиције Заједно
И лупали у шерпе и лонце, бацали се грудима јакобински
На добро опремљене бастионе диктаторског пара Милошевић

Реч-две добродошлице упућује шеф конзуларног одељења Симоновић
Чија супруга зрачи једним финим ненаметљивим шармом
Својственим Францускињама из високог друштва: Bon soir madame!

Под одредницом *coctail*, уследило је ћаскање уз скромно послужење
Грицкалице, крекери, сокови, по чашу вина и један
Оригинал Џони Шетач, послужен као да је прохибиција

Свако ми је овде близак рођак по количини натоварене муке
И нагиње ли се над њом као тужна врба над водама:
Професор Марко Паовица, критик, у још снежнијем издању косе
Југо-емигранти окупљени у Друштву: Реч-Боја-Тон
Још присније овог пута и отворенији у размени потиснутих емоција

А на питање: Где је Славко, Лебедински, приповедач, руски Србин
И неки егејски Македонци из прве размене радне снаге
Чујем и, у слушању, забезекнуто ширим уста, не верујем:
Баш јуче, снажан мождани удар стрефио га је за рачунаром
И растурио уздуж и попреко: шта ће остати од Лебединског
Је ли могуће, не дај боже ако остане биљчица!
А засадио је такав орах на корици једне своје књиге
Што се Македонаца тиче, отиснули су се даље, највише у земљу кенгура
И по колонијама Америке створеним још после пропасти Крушевске
републике

Па иако са Атлантика завија хладан, обрушавајући ветар рецесије
И лупа у засуне пропалих, позатвараних фирми југоисточне Европе
Осам продатих књига, десет еура по аутограму
Гурнуо сам у џеп вештином лопова-ваћароша са Чубуре

Скоро да сам почео да се шепурим због добро изведене акције
Планетарно срећан у граду за који се одувек тврди да је био
И пре хромог Вука Караџића и сушичавог Бранка Радичевића,
И после њих и данас, најзначајнији ресидент хаус
Азил, полурођачка домаја за унесрећене и стално сукобљене
Јужнословенске народе и мањине, међу којима има и Египћана
(Но знаће се о томе подробније кад Гордана Илић Марковић
Лектор на Бечком универзитету, преточи свој рукопис у књигу
Под насловом ,,Срби у Бечу“, дакле, ускоро, ускоро...)

Прича нам Савић, док се окупљени, као шест некадашњих република
Сећамо свих и свачега из предратне сликовнице земље
А у суседној соби, преименован из Одрона у Бечки точак
Његов прворођени роман мешкољи се у суботњој тишини
Заправо шушти на монитору и исправља властиту интерпункцију
Без уобичајеног застоја због неке евентуалне идеолошке недоумице
Или грешке у приповедачком кораку, или хаоса изазваног вирусом –
Одељци се слажу преко одељака као компактне целине историје
Коју намеће још неохлађена прошлост и дух исповедне прозе
О једном, пре свега, мучном и случајно спашеном животу
Сад већ спремном ако затреба да одскочи из свог мирног лежишта
Макар и милиметар напред, као секундара на часовнику

Одједном као Србин, међу изникле, као печурке после кише
Фрањовце и јуришнике сецесије, ја, смеће, трула јабука, губар
И, директно мени у лице, осорно: шта ћеш ти овде, олошу, иди у Србију
А по зидовима језиво освитање некадашње пароле: Србе на врбе!

И тако, прича нам Савић као да препричава неки хорор филм
Урађен у балканској копродукцији, али финансиран споља...

Страх ме је да идем на посао, страх ме је у продавници, у кревету
Страх ме је да се сагнем на улици и свежем пертлу
Или погледам у небо, страх ме је да се јавим Лордану Зафрановићу
Страх ме је и за његов страх: шта ће бити и с њим
Можда се већ тајно евакуисао у неку суседну државу
Немам кишобрана који би ме заштитио од такве провале страха

А затим дојава хрватских пријатеља, на листи сам за одвођење
Колико већ сутра стижу по мене, да ме обраде зна се како
Времена само толико: пронаћи путовницу и породични албум
Пробрати нешто веша, пар чистих гаћица и мајица
А онда пут под ноге: преко границе, у туђину, у потуцање
У кружно скитарање по ужим и ширим квартовима Беча
Где су надстрешнице и улази и подруми стављени под видео-надзор

И од тада, деценијска казна – ношење невидљивих ланаца
Самоосуђен властитом пресудом, но с главом на раменима
Преко дана савезник глади, а увече кошмарно клупко несанице
Од неких сам падао на улици, потпуно изнемогао, прекостурен
Као суви лист на грани, и био прикопчаван на инфузију

Али највише сам се уплашио и то смртно, не тада када се све збивало

Него после кад је све престало, кад сам и ја постао слика
неког вајног људског права, с пуним именом и презименом
Кад сам, отварајући једном фрижидер, било је предвечерје
Нашао унутра само светлост, само прозирни квадрат светлости
Која се није могла мазати на хлеб као што се мажу путер и џем
И која ми се хитро бацила у лице и опточила ме као посмртна маска
И свег ме, претходно, помазала, и душу, својим хладним зрачењем

Уздрхтао, залупио сам јој врата, да не исцури напоље
И тако је поново распоредио ваљда по припадности
На три равне части: на прошлост, садашњост и будућност
На њу, себе у њој и на мрак, онај који измиче теорији гностичара

Али,ни данас ми није свеједно, кад кренем према фрижидеру
Често се дуго усредсређујем, стојим немо, двоумим се
Посежем руком кроз зрак и враћам је, па опет посежем
Дође ми да дрекнем: Изађи ти чудовишна светлости одатле
Немој ме више мучити, ни заваравати, нисам више дете
Немој ме брлатити тим својим јасним а празним визијама
Опчињавајућим за очне дупље, какве је задобио алаткама мрака
Иван Горан Ковачић, мој земљак и мој брат и учитељ породичне таме!

Београд, Кафана Црвени Крст
25.03.2009

***Избор Душана Савића**

Енес Халиловић

НОТА

у рату, једна од три хиљаде бомби
не експлодира.

у миру, један од три хиљаде падобрана
не отвори се.

увек постоји разлог за наду
и разлог за страх.

Живорад Недељковић

ЗАР ЈЕ ВАЖНО

Спокојан поток, то су његове речи.
Над њима лети вилин коњиц,
Детлићи их односе. Жуне стражаре.
Као и други житељи Мале долине,
Слушао сам га. Понекад само
Додао бих коју кап таласу што нестаје
У сребру врбака.

Чим сунце превали половину пута,
Долазио би са свог имања,
Везивао коња под крошњом.
Блистала је оплата кочија. Сјај лака
И сјај длаке, у једној тачки;
Високо летеле су ласте.
У прозорском окну плове облаци,
Испод њих врхови све су виши.
Реч доле нестала је.

Причао је жудно, о нама, о свима.
Сунце гасне иза катета на хоризонту.
Он говори. Говори, као да пева.
Зар је важно да ли постоји?
Ветар да ли помера гриву
Оданог вранца. Као и други,
Казао бих понекад коју реч,
Уводећи нити поезије у жубор.
Радују се јасике и јове. Да ли
Трепере покрај воде, зар је важно?
Обале да ли су праве.
Видимо их, и ти, и ја. Ту смо.

Иван Антић

ФАСАДНИ ТИГРОВИ

то су само фасадни тигрови

назирала је кроз неосветљене мразене прозоре

ништа није растављала у хостелској соби
што је иначе смирује

провокативно обезбојени људи улице
зурили су и након што скрене поглед

то су само фасадни тигрови
мислила је

шта год пожелела било је похабано
сумњиво јефтино далеко

свет је уистину постао гомила насилника
накратко уљуђених спортским програмом

како да размишљаш
кад воњаш на парче меса

иако се враћаш са самотњачког пива
за шанком

покушаће с још неколико огласа
али сваки пут исти резултат
фасадни тигрови

немам ту природност, немам ту сласт
да јесам

соба пак нуди пролазну приватност

пиштољ и ауторитет тела испред себе
у огледалу

Иван Деспотовић

ЉУБАВНА АДА

Паре су се таложиле тик изнад површине
где свако треба да нађе своју меру.
Овај чамац није за Дунав,
као ни душек за свет сенки.
Већ тај пристан као катарку држи бандеру.

Још помоћу претходнога, клиначкога чуна,
пронашао сам аду, сплет глувонемки,
дрвећа о којем се размак брине.
Сад кад исплових овим, дан беше без ветра.
Три корака од крме – прамац мале висине.
И смрт је била краћа од три метра.

Друга се обала није видела, пословично.
Реших да можда умрем на дивљој ади, без паре,
а нека жена рече да ће ме хранити и голог,
прозирног попут сени мушке.
Није било копна, другог брода ни ничег сличног,
само пахуље, девалвиране шушке, трећи рат.
Помислих да сам луд или је стао сат.

Како сам месецима ишао у исту
тачку смрти на одсеченом месту,
све чешће бих видео Црнца на стајалишту
или Тамнопуту, где ми претрчава цесту,
уместо ранијег, спорог Попа у мат кожи.
Закон је спор. Можда је острво имало строжи.

Сањах Црнца поред Попа у ковчегу Ноја
и претпоставих да ћу прећи преко,
тамо где супротни знаци живе складиштени,
но лабудови отворише лимане без броја
попут скривене камере која црта неком
и као убијена се старица смеје мени.

Водостај је висок, и метално ми весло
удари у боцу, покојни испразни еспресо.
А кеса слузава тоне, имитација Горгоне.
На замагљеном циљу тад чекају стабла. Бубре.
И Хад су ето ставили у ђубре.

Вода тамног ребра. Ни не бих волео рај.
Воњ муља и случајно стовариште грана
с дусима дебала, зрацима у празнинама шуме.
Плажу од чистог песка вода скрива кад уме.
Љуљашка и лествe, скица с полицијског деска.
И Драга. Што дуже ту седим, све је више тамна.

Ивана Миланков

У ОБИЧНОМ ГРАДУ

Чекала сам те,
у обичном граду,
у обичном кафеу.
Тражила те
обичним очима
у необичној галаксији.
Улицом је
промицало дрвеће,
пахуље из туђих поподнева,
планете на којима живе само лабудови,
даме са псетанцима,
ове у животу и оне у причама
где је чак и љубави било.
Промицала су годишња доба
у галопу.
Промицале боје
и њихове ренесансе.
Диносауруси се
продужавали у птице.
Било је свакојаких еволуција,
чак и звезданих.
Тебе није било.
У згради прекопута
становала је старост
са порцуланима и гобленима.
Вукла се по собама.
Није се дала поправити, нити закрпити.
Она није никог чекала.
Знала је како изгледа њен голуб.
На спрату ниже
појавила се мачка.
Гледала је очима
изван тела.
Њене очи светле
и у мраку и у чудима.

Видела те.
Ја сам упорно седела
у погрешној галаксији,
гледала погрешним очима.
Кафа се хладила.
Није те било.
Није важно.
Месечина је била
отмена.

Илија Бакић

***

кртим речима РЕБРА штрче
из набораног асфалтног ЈЕЗИКА
испод је
шљунчана им постеља
испод ње
земљана КОЛЕВКА
на дну ДНА је невино тло
и отисци

ГЛАСОВИ
ГЛАСОВА

значења КОПНЕ док сунце
мења СТРАНЕ
разгрћући боје
ДО
талога
у коме још су трагови
РИБА ДВОДИХАЛИЦА
успузалих
у нови свет

Јана Растегорац Вукомановић

*****

4
Кажеш
Дани ти пролазе као месечева слуз
А не знаш да сам ја
Више од сателита времена
Ја сам онај мрак између
Слика које додирујеш прстима
Ја сам процеп
Међу статусима

Из Структуре луне

Јасна Милићев

ТЕРАПИЈА

Израњам из ледене постеље
ногавице су дугачка мета
– треба јој доскочити,
ципелетинама поћи,
довући се до оне малене игле
што ми суштину битка пружа

Прво шољица кафе
уз њу обавезујућа цигарета,
топао дим намах ће ме ослободити окова
– шибица или упаљач?
Сумпор више подсећа
на давно обележене слике о хаду
– све књиге треба исписати испочетка

Трчкарам за сопственим животом
налик риби на сувом,
халапљиво хватам уситњене дашке
– разбистриће ми мисли,
развејати модри немир,
улити загрцнуту наду
у следећи степеник
тек откривен улицом

Рано је пролеће
и смисао живота тражим
у капљицама низ цевчицу
повезану са мојом крхком веном
– као да одавно о томе
полемисали нисмо

Јелена Гавриловић

КРАЈ СВЕТА

Нигде није описан баш овакав крај
Небом плове лађе
А људи вуку дереглије
По сувим коритима река
На тржницама се разбашкарили
Левијатани
Па ти прођи ако смеш
Жене откидају главе мушкарцима
Након вођења љубави
Али ови одлазе срећни
Главе поново израстају
И не бивају паметнији
Сви верују да имају много живота
Иако је смрт свуда
А ја бих да волим
Париз гори
Одувек смо знали
Да ће апокалипса почети у Граду
Светлости
Још један круг још један гриз
Велике саблажњиве јабуке
Жедна сам
Идем да одгледам стриптиз
У неком ноћном бару
Те жене знају највећу подвалу
Живота
Како показати све
А не открити - ништа.

Из рукописа *Смрт је као Фиренца*

Маја Херман Секулић

ОБЛАК У СУКЊИ
МАНИФЕСТ НЕКОГ НОВОГ, ЖЕНСКОГ, ФУТУРИЗМА

Једном сам облак била
Док сам у Осаки
Саке пила
И на Мајаковског мислила
И била истовремено Марија и Љиља

Једном сам у кући гејша гошћа била
Једна се гејша тада из куће тргла
За мном потрчала
Лепезу ми у кола донела
А онда се брзо удаљила
Завијена у кимоно
У чвору свила
Оним ситним корацима
Да ли је то љубав била?

Једном у Риму нисам сањала
Цезара или Марка Антонија
Него Китса и Шелија
Рим сутона,
Оштрих обриса чемпреса,
Оронулих кућа,
Плавичасте меланхолије или
Историје носталгије?

Једном сам гледала како се
Ајкуле паре
На дно мора су тада пале
Безруке
Оштрим зубима држале се у пару
у чврстом загрљају
Оне не дишу на шкрге
Спарене, кад не пливају
Да ли је то љубав, нагон или мала
смртна шала?

Једном ни ја, жена, велика и мала,
Нисам у души имала
Цвркутаве песме
Нити и једне седе власи
А ни старачке нежности
Нисам имала

Не задовољства љубавника
Него уметника
Не задовољства предавања
Него давања
Не задовољства спаситеља
Него грешника
Не задовољства туђина
Него близина белог града

Једном сам свет заглушила
Снагом свог гласа
Ишла, лепота сама
Била за вас
Као неки облак у сукњи
Недокучива
Ишла по крововима Њујорка
Неухватљива –
Своја!

Једном ће талас тако да запљусне
Да неће нико моћи да се спасе
У овој земљи осталој без кичме
Где се жене убијају, муче
Док у име лажне религије
Деца уче бесмислице

Једном сам ноћу
На нешто чврсто, мушко
Желела да се ослоним
Да своју мекоту свинем
На вашим грудима
Једном је у мени
Од ваших руку
Срце снажно било
И да ли је то била љубав,

или је није ни било?

Једном сам луда за вама
Треперила лепршава као бели облак
Испод коже вам се увлачила
А сада сам отишла
У себе, побегла
Сама се опет у облак, али сад тежак, претворила
Да бих киша, пљусак, потоп,
А не кап, не суза –
Била!

Марија Кнежевић

ВРСТА

Мама и тата су тада били
исте величине као гост на вечери
који се сладио маминим питама
од строго развучених кора
и пуних устију причао
како је престао да лови
устреливши једном јелена
а потом дуго гледајући кошуту
прогоњен њеним сузама.

Моје висине су били родитељи
када су прерано у односу
на мање потрошене родитеље
клонули и нису тражили моју негу
већ су је имали јер је незамисливо
ишта другачије попут људи
који вичу док прете:

Боље ти је да гледаш себе
и како да се домогнеш стана!

Сада их сањам
у најбољим су годинама
моји родитељи у мојим сновима.

На једном ручку недавно
жена изузетно лепа пријатна
пожељна саговорница
седела је до мене лагано
сладећи се срнетином.

После сам још дуго
жвакала себе тврду
немоћну да обуздам
ако не згађеност
над њеним укусом
макар пусту осуду.

Момчило Бакрач

СКЛОПЉЕНА КЛОПКА

Трен је удубина у којој се живи, једноноги вртуљак,
чигра што у брзини губи обрисе.
Његов нестанак бржи је од њега самог,
бржи него помисао на његов траг.
Од треновог постојања пространији је атом
на чијој периферији зује електрика.
Изван трена ништа не постоји, све је унутра сабијено,
а њега готово да нема.
Минули тренови удаљују се тиктакавом брзином,
прошлост се шири као посед, множе се хектари степе,
наутичке миље авенија и предграђа, куполе
здања што се огледају у бунару, собичци,
игралишта, дискотеке, складишта буке, парцеле ћутања.
Неподношљива раскош потрошеног бивања, то лажно
вечито сада, ето куда крстари светлосни пипак
живе памети која ниједан нестајући тренутак не уме
да стисне и обузда, у њега се насели као у кристал.
Тим имањем промиче песник кораком
сетног суверена, коротни свевременик са стихом
у реверу, дречавом раном тек посеченог
каранфила, посрће естетично и гордо
као да је баш он онај који јесте и биће увек.

Надежда Пурић Јовановић

КАДА СЕ ВРАТИ ИЗ ФИРЕНЦИ

када се врати из фиренци (и рима ђубилео)
од књижевнице се очекује:
љубић – запуштени виноград у тоскани
пратеткина кућа шпанске степенице и мостови;
путописна белешка (auto-non-fiction)
на пример у словеначким горама
(где нам је сада и шта ради стара мир-јам);
на пример наши радо памте химну, химну заувек
а конобари и газде уличних ресторана
љубазни закључе да је наша земља
yugoslavia vecchia
боље је водити неаутентичан живот
а писати аутентично
него водити аутентичан живот
а писати левим ногама
шта има у италији
и како се фречом стиже за сат времена
од флорентинског до римског колодвора
(такође ископине)
ево
у лепој италији даје се:
… свуд англосаксонци у (отвореном бритиш) музеуму
где италијани живе
насмејани
а далеки исток изводи таи-чи
прави
пред торњем у пизи
кривим…

che cazzo voi (ке кацо вои)
викао је човек
с краја на крај фиренци
док није клонуо на плочник фиренци
из вековнаестог века
а ја довикнула
са терасе фиренци кроз кафе лунго
тако нам реци

Ненад Милошевић

*

13.
У сећањима других свет је пуст без мене.

Рим је пропао, римско право преживело.
Самоуправно није.

Ти си Јосифе у латиници, а ја ћу,
по свој прилици, завршити у глагољици.

Са скупоћом и моја је срећа расла
као облак над земљом уочи потопа.

Време је да се међу вама декаде
спроведе диференцијација.

Ја волим, ја љубљу, ја волим, ја љубљу.

Нина Живанчевић

ДЕКАДЕНТНА НЕКУЛТУРА

Кад сузу не зовеш
Сузом

Кад осмех пређе у кревељење

Кад краљ престане да слуша савете луде и
Не ослушне шале својих дворана

Кад шетња изгуби смисао
И претвори се у трку

Кад атлетичарска трка постане
Модни дефиле

Када ти деца у кући наређују
шта да радиш

Кад уместо траве и беладоне
Ротквице садиш…

Оливера Недељковић

ТУМАЧЕЊЕ

Можда је дозивао булке одлепршале високо у ваздух,
можда је мислио да ће заплашити птице које су
у крошњи кљуцале тек заметнуте плодове,
а можда је само био радостан као камичак
у дечијој сандали са копчом зарђалом од соли.

Нисам се никад усудила да подигнем два прста
и одговорим на питање шта је то, заправо,
песник хтео да каже, уверена да је реч о нечему
толико важном да се може рећи једино
неразговетним шапатом на нечије румено ухо
или секутићима урезати дуж графитне оловке.

Предраг Брајовић

ВЕЛИКА ЈЕ ТО СТВАР

велика је то ствар
када човек умре
не може више да опере руке
да се умије
да се почешља

није више уморан
не иде му сунце у очи

и тако

сасвим обичне ствари

после
нигде га не зову
људи се радују без њега
славе се рођендани

венчање
крштења
и нико да му каже
дођи

дођи да ти почешљам косу
дођи да ти умијем лице
немој више да будеш
сам у том углу

Рајко ЛУКАЧ

БЛУЗ ЗА МОБИЛНИ ТЕЛЕФОН*

Опет су ми украли мобилни, мама!
Журила сам, мамице, да откуцам карту за метро
и одједном је престала музика у слушалицама.
Помислила сам да се мобилни покварио, мама,
да је цркла батерија, или нешто слично, мама.
Требало је времена да испретурам торбу
и увјерим се да су га узели момци који су
чекали да откуцам карту, а онда нестали.
Твоје есемесове поново чита неко други, мама!
Сваки час ми се причињава да га чујем
и питам се ко ме зове, коме сам потребна,
ко мисли на мене, мама? Чији прсти, мама,
скачу по његовој њежној тастатури
и може ли да разликује туђе од мојих јагодица,
које се досађују тапкањем по лијевом длану?
Шта да радим са ухом, мама, шта са устима?
Надам се, мама, да стара добра телепатија
још функционише и да читаш моје поруке.
Дође ми да окренем број тог свог мобилног,
који сад лута ко зна куда и с ким по свијету,
да од узбуђења задрхти у лоповском џепу
и увјери се да мислим на њега, да га нисам
заборавила, нити се помирила, мама,
с његовим киднаповањем.

Из рукописа *Посљедњи воз за будућност*

***Избор Љиљане Дугалић уз одобрење породице аутора.**

Ратко Дангубић

ВРТЛОГ ПОСЛЕ КРАЈА ИСТОРИЈЕ

Видео сам град од стакла и бледећих неона
како се савија у сопственом одразу д
ок киша пада по трамвајским шинама
и голубови пијани од мокрог ваздуха мрмљају фрагменте
заборављених песама
као пијанци који су некада знали напамет све химне света
а сада памте само рефрен судбине.
Видео сам човека како хода уназад кроз ноћ
газећи кораке мртвих песника
оних који су палили звезде да би запалили библиотекле
оних који су писали на полеђини рачуна за пиво
на зидовима ћелија
на кожи љубавница
на маргини историје.
У руци је носио свеску
свеску пуну речи које не старе
речи које зује између туге и лудила
између позоришне завесе и јутарње магле над фабрикама.
Сваки стих је дрхтао
као мост изнад понора времена
као рука која покушава да задржи судбину
док јој песак клизи кроз прсте.
На углу трга
међу асфалтом, смолом и заборављеним жвакаћим гумама
стајала је Историја.
Уморна жена у капуту од прашине револуција
са џеповима пуним распалих застава.
И рекла је тихим гласом:
„Касниш.
Ратови су завршени.
Краљеви су срушени.
Идеологије су сложене као папирни ждралови
у музеју пораза.
Седи.
Пиј.
Свет је завршен.“
Али тада сам видео нешто друго.

Видео сам поезију
како излази из пукотина бетона
како расте на ивицама напуштених станица
како зуји кроз кишницу која мирише на бензин и пиво.
Видео сам је у очима конобара
у подрумима где људи псују судбину
у смеху пијанца који је изгубио љубав
али још памти мелодију њеног имена.
Видео сам дете без лица
како игра шах са облацима
док дим фабрика прави фигуре на небу
и сваки обогаљени памти ратове
које историја покушава да заборави.
Тада је човек отворио свеску.
Слова су се подигла са папира
као птице из спаљене шуме.
Летела су око стубова светла
прекривала кровове
шапутала голубовима
и учила град како да поново сања.
Историја је покушала да их ухвати.
Али речи су биле ветар.
И ветар се не може затворити у архив.
И тада се појавио мађионичар из дима трамваја
са очима пуним поцепаних мапа света и рекао:
„Крај је само пауза између две реченице универзума.
Свет спава између страница.
Пробуди га.“
И човек је писао.
Писао је док су улице биле празне
док су возови хрђали у депоу
док су у кафанама гасили светла.
Писао је док су речи правиле вртлог
над градом који се правио мртав.
И тада сам чуо глас из кафане
глас промукао од вотке и истине
глас који је звучао као гитара без две жице.
И тај глас је рекао:
„Ко вам је рекао да је крај?
Видео сам цареве како падају са коња историје
видео сам барикаде које расту из празних флаша
видео сам песму како излази из затвора са модрицом испод ока
и осмехом који нико не може да забрани.

Певао сам док су ме ућуткивали.
Певао сам кроз дим и сирене.
Јер песма је коњ који прескаче границе.
Човек падне
али стих устане пре њега.
Град изгори
али рима остане да жари у пепелу.“
И тада сам схватио нешто чудно:
да историја воли да глуми крај
као лош глумац у старом позоришту.
А песма – песма никада не излази из сале.
Она седи у последњем реду
пије јефтино вино
и смеје се трагедији света.
Проћи ће хиљаде година.
Градови ће зарасти у траву.
Трамвајии ће постати фосили гвожђа у земљи.
Историја ће заборавити своје име.
Али неко ће пронаћи стих у прашини.
Можда дете
на планети без застава.
Можда путник
који лута између звезда.
Отворивши тај стих
као школьку у свемиру
чуће шум мора
које никада није постојало.
Јер песме су тврдоглаве звезде.
Касне.
Али стигну.
Царства падају као стари мостови.
Али речи настављају пут
као комете од мастила.
Једне ноћи
после свих календара
неко ће отворити свеску.
На столу од рђе и прашине.
Можда неће знати име песника.
Али осетиће
како му кроз прсте пролази
куцање једног давног срца.
И тада ће се догодити мала побуна у тишини.
Звезде ће се померити за милиметар.

Стари мост ће задрхтати као струна.
И неко ће дописати последњи стих:
историја умире много пута
али поезија
увек пронађе нови глас.
И када све утихне
град ће још мало дисати у мраку.
На прозору ће остати шоља хладне кафе.
На столу полуотворена свеска.
Неко ће прочитати један стих
и подићи поглед ка ноћи.
Звезде ће ћутати.
Али биће јасно:
свет још траје.
Јер док макар један човек
у мраку изговори песму –
историја још није завршена.

Санда Ристић Стојановић

ГОВОРНИЦА

За говорницом,
док моје очи лутају по
ликовима живота и смрти,
прозваћу епоху да
крв је поново прегласна,
да чујемо крике цивилизације
када смо ноћна беседа и
дневни лом и
када љубав облачи најлепше хаљине
не свлачи је интрига ероса већ је огољава цивилизација,
цивилизација као крв,
цивилизација као залог смрти.

Ми хоћемо живот,
смраче се линије говорљиве Месеца у
нашем срцу,
али и живну живци љубави што поскочише као
срце цивилизације,
епицентар нашег срца.

Саша Скалушевић Скала

НИЈЕ PULP FICTION

Недавно сам читао негде
како је мајка шољицу
коју јој је син Гаврило
чувени Принцип поклонио
током целог рата
бежећи од усташа, немачких окупатора
и комуниста који су јој и похарали кућу
све до своје смрти концем 1945. г.
носила у недра као успомену
за разлику од Терентинове приче
о ручном сату међу америчким заробљеницима
у Вијетнаму и његовом чувању
у сопственој гузици
ова не делује тако јефтино
већ управо као прича за филм
можда у томе и лежи
разлика између нас и Холивуда

Срђан Вучинић

НОКТУРНО 999

кап-кап,
кап-кап-кап-кап,
уверен сам, прилично сигуран
да то са врха зграде капље, баш изнад оног
вратоломног излаза на кров, погађајући ми проћелаво теме
и грбину носа овде у приземљу, осим ако се неком није припишало
у овој помрчини, неком нестрпљивом ко не може наћи врата,
ни кључ од своје избе... а то бих волео да сам баш ја,
тај што не може потрефити властити брлог,
и ево, видим га, себе,
како се враћа, улицама осветљеним експлозијама и ракетама ПВО,
хита у други брлог где са песницима наставља да лоче,
и у предаху буђења између две алкохолне амнезије
да призивам трен Постања када дан одваја се од ноћи и
светло од таме, силом Речи, једино Речи...
али до мога!,
не видим овде ни уфачловани кажипрст пред носем,
ни шибице не могу наћи ни упаљач овако наливен, па ипак
извијам главу некако чудно, учини ми се да сам радознала жирафа,
толики врат да имам, и назирем овако нагло ослепљен
сваку контуру, сваки степеник и одмориште
своје грогиране, дерогиране, сиренама успављиване
соцмодернистичке зграде
и чујем тамо негде
чак са црног врха
тап-тап
таптаптаптап
кораке двоношца једног
и једног четвороношца,
уто начујем мрмљање неко и крчање одоздо,
из подрумског Тартара допире, запахнутог воњем дувана,
купуса, зноја; нагињем врат надоле кроз гелендер,
учини ми се да сам ној ил нека ретка гуја,
а тамо назирем жишке светла, ћулећи ушеса домишљам гласове
жена, задушних баба, хтонских чуварки сутерена које на сваки
пој сирене у миру силазе доле, испред импровизованог склоништа
сатима седећи на кацама купуса, кафене шољице побожно

преврћући, под блеском шибица, свећа у удес гвирећи
једна другој,
тек с времена на време углас нешто загракћу,
бабо, неку крстачу ти видим овде... а ја теби вешала, снајка...
јес' богами, сви раскомадани, још седам ногу вишка нашли...
побогу, жено, па нису стоноге!... а весели Милоје, знаш ли
како је крепао? од гас-маске се угушио,
поклопац заборавио да скине, па ето ти...
999, три шестице наглавце обрнуте, упамти: вражји параф, снајка
... одужују оне своје поноћно бдење
на буриħима и шамлицама
из подземља окаћеног димом гатања,
док ја се усправљам, прво укопан као чирак,
онда закорачим на мокро степениште
у све гушћу тмицу ступајући
чак-чак
чак
кад је био мрррак...
преосталим крајичком безума
држим се за рукохват и црни амбис,
стопалима трапаво мереħи сваки басамак,
њушим збуħкане сплачине иза невидљивих врата комшија,
ħорава бака сваког по воњу познаје, ни прсти јој не требају,
во-ди ба-ку на-па-зар, да-је-про-даш за-до-лар,
и-ди-ба-ко-ку-да знаш, ме-ни ви-ше-не...туп!...
у нешто мекано челом сам бупнуо,
задах прженог лука из грубих пора капута
и мрмљање нечије... комшија са трећег оријашког раста,
махинално се прибијам уза зид, да ме не спршти ко буву,
нисам сигуран да ме примећује, људима обично се не обраћа,
само са биљкама прича, ево га и сад,
пшшшт-пшшшт, вижжљо малла, каћиперррко,
удвара се вероватно сусеткиној чуваркући,
ил' сасушеној шпанској лаванди, слушам ашиковање његово
док чекам га да прође... пењем се даље, боцкан детонацијама
споља што све су јаче, све ближе нама, дум-дум! дууум!
и ту неког ритма има, и ту неки перкусиониста,
правећи егзибицију,
врашки добро солира,
ду
ду-ду-ду
думмм!
... но како закорачим на идући спрат, сударам се с нечим

патуљастим што ми се око чланака обмотава,
брецне се тад његов глас, пази куд газиш, омладинац...
па то је чика-Милан из мезанина!, лимар онај кога је трамвај
давно једном преполовио на мразу,
оставивши га да трупом вуче се по земљи, или ређе да вози се
у колицима ако га на њих посаде, још памтим како се задивљујуће
одбацивао чинећи од ојачалих руку штаке,
и да би га неки од нас, школараца, на леђима некад пренео
до шупе крај бочног улаза, где би до миле воље
оправљао старудије и ауто-делове, али...
зар није он почивши?
колко година би требало да има ако смо га
као руксак пртили на грбачи још док смо
хитали на часове клизања при крају осмолетке?
а можда је опстао у нашој жеђи за свакидашњом језом,
очврснуо измигољивши се из смрскане успомене,
и траје ту живљи од многих што имају исправе и посао,
редовну столицу и рачуне у банци...
испраћам га сад чујући трупкање његово на стубишту
како нестаје за мојим леђима, све слабије и тише
и ко зна кад ћу га опет срести...
у мрак у мрак
чак-чак
чак
а да л га је прогутала,
ил га није прогутала,
то ни она није знала...

Одломак из рукописа

Тања Крагујевић

РОБОТЕ БРАТЕ

Роботе брате.

Молим те.
Обриши стакла.
Скувај чај.

Али полице са књигама
не дирај. Потребан ми је
њихов неред. Тако добар
разлог стварању новог
хаоса у предиграма
креације.

Ни човека брата
ми не дирај.

Чекам га. Извечери.

Благотворна је
његова топлина.

И увек.
По нека епизода
емотивне историје.

Која ишчезла би.
У ова безваздушна
времена.

Да није додира приче.

Из рукописа
18. март 2026.

Татјана Симоновић

НА БИНИ

Опет на бини, у минијатурној смрти,
са застојем срца, променом електричних таласа,
и упливом космичких.

Смештам се на лаки облак, ослобођена тежине,
на крилима ледених прстију!

Од леда до ватре,
преко пасажа ван тела
до акорада костију и пијанисима крвотока
што је кренуо наопако!

Опет ту, сама на бини,
Залеђена, у звучном пребивалишту.

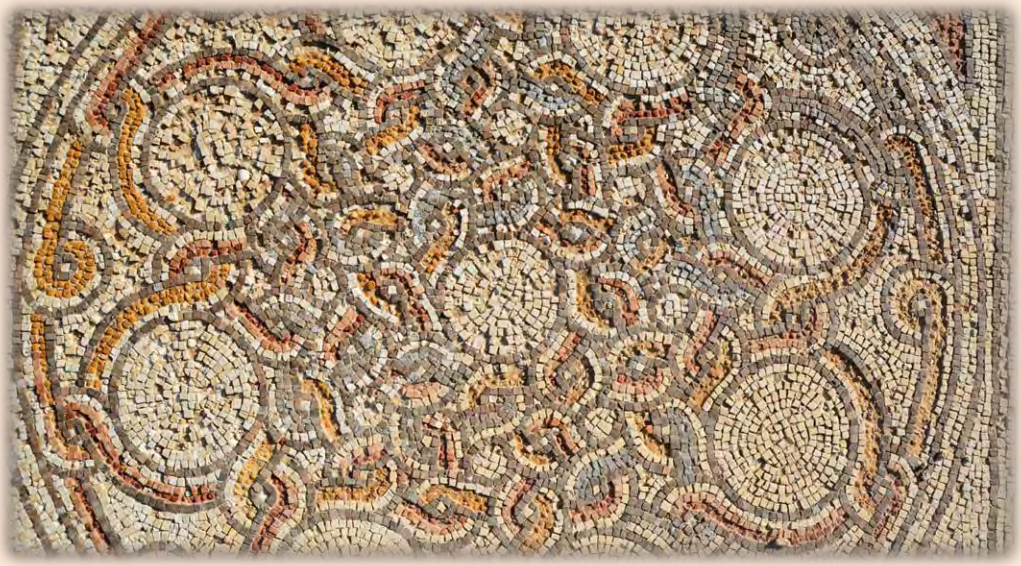

Српско књижевно друштво
Март 2026.

Илустрације:
Срђан Васиљевић,
Археолошко налазиште Тел Шикмона, Хаифа

Уредница
Надежда Пурић Јовановић